

7. ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΣΥΝΗΓΟΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

& ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στο σημείο αυτό κυρίες και κύριοι δικαστές φτάνω στον επίλογο της αγόρευσής μου που είναι ταυτόχρονα ο επίλογος συνολικά των αγορεύσεων των συνηγόρων πολιτικής αγωγής. Επιλέγω τον όρο αυτόν γιατί με αυτόν ξεκινήσαμε πριν τεθεί σε ισχύ ο νέος Κ.Ποιν.Δ. με την αλλαγή της ορολογίας. Τα μικρόφωνα μας θα σιγήσουν, αλλά η παρουσία μας θα είναι ενεργή μέχρι την τελευταία στιγμή, που θα λυθεί οριστικά η συνεδρίαση.

Προτού εγκαταλείψουμε λοιπόν τα μικρόφωνα αισθάνομαι την ανάγκη να θυμήσω στο δικαστήριο και όχι μόνο τη συμβουλή των συνηγόρων πολιτικής αγωγής στην προδικασία και κυρίως στην κύρια διαδικασία της διερεύνησης της υπόθεσης εδώ και 13 χρόνια. Μην φανταστείτε ότι περιαυτολογώ διότι είναι γνωστό ότι δεν ενέχομαι στη συγκρότηση της ομάδας των συνηγόρων πολιτικής αγωγής. Εντάχθηκα στις γραμμές της λίγο πριν την έναρξη της πρωτόδικης δίκης και την υπηρέτησαν συνειδητά. Δεν προσέφερα περισσότερα από όσα εισφέραμε στη δίκη, που οι άλλοι συνάδελφοι με την προσωπική ή συλλογική εργασία τους παρήγαγαν. Και αξίζει τον κόπο να τα αποτιμήσουμε για να τα λάβατε υπ όψη στη διάσκεψη.

Οι συνήγοροι πολιτικής αγωγής από το στάδιο της προδικασίας ζήτησαν τη συνεκδίκαση της και τη συνεξέταση όλων των δικογραφιών εγκληματικών συμπεριφορών της Χρυσής Αυγής γιατί ήταν ο μόνος τρόπος για να αποκρουστεί η θεωρία των δήθεν μεμονωμένων περιστατικών που προκλήθηκαν από παρεκτραπέντα μέλη της και δήθεν δεν έχουν καμία σχέση με τις κεντρικές της επιδιώξεις. Ήταν αναγκαία η συνεξέταση των υποθέσεων αυτών προκειμένου να συνεκτιμηθούν τα κοινά τους στοιχεία, όπως τα κριτήρια, τα κίνητρα, ο τρόπος δράσης, η δομή, η διάρκεια και όλα εκείνα τα στοιχεία που απαιτούνται για την απόδειξη του αδικήματος του Π.Κ. 187 και στα οποία αναλυτικά και βασανιστικά αναφερθήκαμε.

Συμμετείχαμε στη δίκη εφαρμόζοντας τους κανόνες και αρχές δεοντολογίας χωρίς εκπτώσεις. Λάβαμε άδεια από το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών για να συμμετάσχουμε στον πρώτο βαθμό καθώς η πρόεδρος του πρωτόδικου δικαστηρίου ήταν πρόσωπο κατά του οποίου ο Δ.Σ.Α. είχε αποφασίσει στοχευμένη αποχή των δικηγόρων σε δίκες που προεδρεύει επειδή σε κάποια αρνήθηκε να εφαρμόσει

την γνωστή από χρόνια απόφαση της Ολομέλειας των Προέδρων των δικηγορικών συλλόγων της χώρας για τη δεύτερη διακοπή.

Αν και υποπολλαπλάσιοι σε αριθμό από τους συνηγόρους υπεράσπισης, ήμασταν καθημερινά παρόντες, όσο τουλάχιστον οι βιοποριστικές μας ανάγκες το επέτρεπαν χωρίς να επιδιώξουμε να προκαλέσουμε κωλυσιεργία η έστω την παραμικρή καθυστέρηση για πεντέμισυ + τρισήμισυ και συνολικά εννέα χρόνια ενεργής διεξαγωγής της δίκης στο διάστημα από 20.4.2025 μέχρι σήμερα : Στις 467 συνεδριάσεις του πρώτου και στις 210 έως τώρα στο δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας.

Προτείναμε μάρτυρες είτε από τον χώρο των παθόντων από διάφορες εγκληματικές συμπεριφορές της Χρυσής Αυγής και άλλων ομάδων αλλά και πρόσωπο από διάφορους κοινωνικούς φορείς και πολιτικούς χώρους που με την εξέτασή τους συνέβαλαν καθοριστικά στην διερεύνηση της αλήθειας.

Εισφέραμε εκατοντάδες αποδεικτικά στοιχεία : Έγγραφα, δικαστικές αποφάσεις, πιστοποιητικά, δημοσιεύματα, φωτογραφίες, ψηφιακά πειστήρια τόσο στο πρώτο όσο και στο δεύτερο βαθμό του δικαστηρίου

Συμβάλαμε καθοριστικά στην ταυτοποίηση του τεράστιου, αλλά ανεπεξέργαστου και αταξινόμητου αποδεικτικού ψηφιακού υλικού της δικογραφίας με επισήμανση, κατηγοριοποίηση και ανάδειξη των σημαντικότερων σημείων του, πράγμα το οποίο δεν είχαν κάνει η επιληφθείς αστυνομικές ανακριτικές και εισαγγελικές αρχές μέχρι και τον πρώτο βαθμό.

Επιδιώξαμε με κάθε τρόπο τη δημοσιότητα που αναλογούσε στη δίκη αυτή ζητώντας από το δικαστήριο να επιτρέψει τη ραδιοτηλεοπτική της μετάδοση, πράγμα το οποίο εξαιτίας των κατηγορουμένων που αντέδρασαν δεν κατέστη δυνατόν, αλλά και ζητώντας από τον πρώτο βαθμό την ηχογράφηση και απομαγνητοφώνηση κάθε μέρα των πρακτικών της δίκης που τότε δεν ήταν ακόμα υποχρεωτική, αίτημα το οποίο δυστυχώς απορρίφθηκε

Εισφέραμε τη νομική μας επιχειρηματολογία για την αντιμετώπιση των διαφόρων νομικών ζητημάτων που όπως ήταν φυσικό ανέκυπταν στη δίκη και ασκήσαμε εξαντλητικά τα δικονομικά δικαιώματα των εντολέων μας ώστε να συμβάλουμε σε δίκαιη δίκη και σε δίκαιη απόφαση.

Διεκδικήσαμε και επιτύχαμε έστω και με πολύ μεγάλη δυσκολία στον πρώτο βαθμό την καταχώριση στα πρακτικά της έγγραφης αποτύπωσης των σχολιασμών και δηλώσεών μας ώστε να καταστεί μέρος του σώματος των πρακτικών της δίκης.

Ζητήσαμε την άσκηση εισαγγελικών εφέσεων κατά του σκέλους της πρωτόδικης απόφασης που ερχόταν σε αντίθεση με την αναλογικότητα των ποινών που επιβλήθηκαν και οι αιτήσεις μας σε σημαντικό μέρος τους ευδοκίμησαν.

Καταβάλαμε αδιάκοπες προσπάθειες για την επιτάχυνση και την αποκατάσταση των ποιοτικών όρων διεξαγωγής της δίκης, την απομάκρυνση της από την άθλια αίθουσα των φυλακών Κορυδαλλού, στην οποία μεθοδευμένα διάφοροι παράγοντες την ώθησαν - και από κάθε φυλακή γενικά γιατί δεν πρέπει να γίνονται δίκες μέσα σε φυλακές - και τη μεταφορά της εδώ στο Εφετείο την οποία και πετύχαμε ολοκληρωτικά μόνο περί τα τέλη του πρώτου βαθμού παρά τα άπειρα εμπόδια. Ενώ με τις ίδιες προσπάθειες ζητούσαμε την αποδέσμευση των δικαστών και εισαγγελέων να δείχνουν στις συνθέσεις της δίκης από άλλες υπηρεσίες προκειμένου οι ίδιοι να μπορεί να διεξάγεται καθημερινά για να επιταχυνθεί η λειτουργία τους πράγμα που αν δεν κατέστη δυνατόν δεν οφείλεται σε δική μας ευθύνη.

Δώσαμε τη μάχη της ενημέρωσης σπάζοντας το φραγμό της έλλειψης δημοσιότητας κύρια αιτία του οποίου υπήρξαν οι απαγορεύσεις στις οποίες αναφερθήκαμε αναλυτικά πριν.

Αποφύγαμε τις λαϊκιστικές κραυγές για την αποδοκιμασία του ανωτάτου ορίου προσωρινής κράτησης των 18 μηνών την ώρα των σχετικών αποφυλακίσεων.

Τηρήσαμε στάση αρχών και στους δύο βαθμούς απέναντι στους «προστατευόμενους μάρτυρες» καλώντας τους να έρθουν και να εμφανιστούν επώνυμα στο ακροατήριο και το κράτος να τους προστατέψει. Και φυσικά δεν συμμετείχαμε ούτε στον πρώτο ούτε στον δεύτερο βαθμό στην εξέτασή τους.

Σεβαστήκαμε τα υπερασπιστικά δικαιώματα των κατηγορουμένων.

Εκφράσαμε αποτελεσματικά την αντίθεσή μας στην ακατανόητη προτροπή της προηγούμενης προέδρου για αστυνομική παρέμβαση κατά συνηγόρου υπεράσπισης κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Συμπεριφερθήκαμε με ευπρέπεια χωρίς ουρλιαχτά, ξεφωνητά, ξεσπάσματα, ειρωνείες, χασμουρητά, χάχανα, μπεγλέρια, προκλήσεις, μπούλιγκ στους μάρτυρες, αυθαιρεσίες, λογοκρισία των αντιδίκων, προσβολές των δικαστών και της εισαγγελέως, αντιδικονομικές διακοπές και παρεμβάσεις, μπλόφες, ψέμματα, δολοφονία χαρακτήρων θυμάτων και μαρτύρων της Χρυσής Αυγής και προσωπικές επιθέσεις και προσβολές εναντίον αντιδίκων συνηγόρων.

Και μπορεί να μην υπήρξαμε ποτέ κόλακες σε καμία περίπτωση των δικαστών ανακριτών και εισαγγελέων αλλά δεν υπήρξαμε και υβριστές εκείνων στο έργο των οποίων χρειάστηκε υπηρετώντας την θεσμική και κοινωνική μας αποστολή να ασκήσουμε κριτική.

Εργαστήκαμε καθημερινά μέσα και έξω από το δικαστήριο για 11 ολόκληρα χρόνια χωρίς καμία αμοιβή και με τα έξοδα από την τσέπη μας παρά τις λειδορίες που κατά καιρούς δεχτήκαμε ακόμα και για αυτό, τη στιγμή που στην υπεράσπιση τουλάχιστον 10 συνήγοροι από αυτούς που παραστάθηκαν στον πρώτο βαθμό και όσο ήταν η Χρυσή Αυγή στη Βουλή δηλαδή μέχρι και τον Ιούνιο 2019 ήσαν έμμισθοι κοινοβουλευτικοί συνεργάτες διαφόρων βουλευτών της Χρυσής Αυγής και πληρωμένοι με τα χρήματα του ελληνικού λαού εργαζόταν για την υπεράσπιση των κατηγορούμενων της εγκληματικής οργάνωσης.

Δική μας αμοιβή ήταν και είναι η καθημερινή επιβράβευση της κοινωνίας για όσα προσπαθήσαμε και ιδιαίτερα τιμητική διάχυτη και συντεταγμένη αποδοχή του νομικού κόσμου και ιδίως της μαχόμενης υπερασπιστικής δικηγορίας. Ακόμα και οι πιο φτωχοί από μας δεν θα την άλλαζαν με όλο το χρυσάφι του κόσμου.

Αν κάποιος συνήγορος υπεράσπισης μέτρησαν σπασμένα γραφεία και υλικές ζημιές από ενέργειες θερμοκέφαλων αντιφασιστών, τις οποίες πάντοτε και αμέσως δημόσια αποδοκιμάσαμε, η πολιτική αγωγή μέτρα δύο συναδέλφους με σπασμένα κεφάλια που ευτυχώς δεν έγιναν τα πράγματα σοβαρότερα, την **Ευγενία Κουνιάκη**, δικηγόρο που δεν παρέστη στη συγκεκριμένη δίκη, αλλά προσερχόταν συχνά και κυρίως έχει παραστεί σε δεκάδες δίκες όλα αυτά τα χρόνια προς υπεράσπιση θυμάτων της Χ.Α. κυρίως στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα και ήταν γνωστή και στοχοποιημένη, που χτυπήθηκε από ομάδα Χρυσουαγιτών στη στάση του λεωφορείου απέναντι την 1/11/2017 και την **Ελευθερία Τομπατζόγλου** που τραυματίστηκε σοβαρά

ύστερα από επίθεση των Δεβελέκου και Θεοδώρου και άλλων Χρυσαιγιτών στον κοινωνικό χώρο Φαβέλα στον Πειραιά στις 15/02/2018 και που όταν ζητήσαμε διακοπή της δίκης την επόμενη ημέρα σε ένδειξη διαμαρτυρίας για το περιστατικό αντιμετωπίσαμε άθλια κυνικά σχόλια ορισμένων «συναδέλφων» της υπεράσπισης και βεβαίως και την άρνηση του δικαστηρίου να προχωρήσει στη διακοπή.

Αισθάνομαι την ανάγκη να κατονομάσω για να ευχαριστήσω για τη σπουδαία συνεργασία μας όλους τους συναδέλφους που συμμετείχαν στο εγχείρημα αυτό :

Από τους συνηγόρους του Αμπουσίτ Εμπάρακ και των Αιγύπτιων αλιεργατών τους Δημήτρη Ζώτο, Θανάση Καμπαγιάννη και Κώστα Σκαρμέα από με ιδιαίτερα τιμητική αναφορά στον πρώτο διότι εκείνος ήταν ο κατευθυντήριος νους της συγκρότησής της.

Από τους συνηγόρους του Π.Α.ΜΕ. στον πρώτο βαθμό τους Αντώνη Αντανασιώτη, Αγγελο Βρεττό, Μάνο Μαλαγάρη, Παναγιώτη Σαπουντζάκη, Χάρη Στρατή, καθώς και την Ελένη Ζαφειρίου που αποχώρησε λίγο λόγω συνταξιοδότησης νωρίτερα.

Από τους συνηγόρους της οικογένειας του Παύλου Φύσσα τον Θεόδωρο Θεοδωρόπουλο και στο πρώτο βαθμό ο συνήγορος των συνδικαλιστών του Π.Α.ΜΕ. τη Μαρίνα Δαλιάνη, τον Αργύρη Συρίγο, τη Χρύσα Παπαδοπούλου και την Ελευθερία Τομπατζόγλου, αλλά και αυτούς που συμμετείχαν στις πρώτες στα πρώτα χρόνια του πρώτου βαθμού τον Γιώργο Μαραγκό, την Βιολέττα Κουγιάτσου και την Ελλάδα Χριστοδούλου.

Και βέβαια τον αξέχαστο **Ανδρέα Τζέλη** που ήταν η ψυχή των συνηγόρων υποστήριξης κατηγορίας της οικογένειας Φύσσα, αλλά δυστυχώς έφυγε από τη ζωή λίγους μήνες μετά την ολοκλήρωση της πρωτόδικης δίκης και στον οποίο με μεγάλη συγκίνηση αφιερώνω την τελευταία μου λέει αυτήν αγόρευση.

Τώρα που η ακροαματική διαδικασία βρίσκεται πίσω μας, η ποινική ευθύνη με τα χαρακτηριστικά αυτά που προδιαγράφηκαν είναι αναμφισβήτητα αποδεδειγμένη για καθένα των κατηγορουμένων και αισθάνομαι την ανάγκη να διατρανώσω ότι η πολιτική αγωγή δεν βρίσκεται στην δίκη αυτή για να επιδιώξει την εκδίκηση πολιτικών της αντιπάλων, αλλά για να επιδιώξει τη δικαστική προστασία των θυμάτων της εγκληματικής δράσης και τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους που επλήγησαν.

Και ναι, απευθύνεται με εύλογα αυξημένες αξιώσεις σε ένα θεσμό, αυτόν της ελληνικής ποινικής δικαιοσύνης που άφησε διαχρονικά και ιστορικά ατιμώρητη στη χώρα τη ναζιστική και φασιστική εγκληματική βία της «Ε.Ε.Ε.» τη δεκαετία 1930, τους δοσίλογους της κατοχής την επόμενη, τους δολοφόνους και τραμπούκους του μετεμφυλιακού παρακράτους αργότερα και τέλος τους συνεργάτες της δικτατορίας με το στιγμιαίο. Αλλά δεν απευθύνεται για να εκδικηθείτε ή για περιορίσετε ή να απονείμειτε πολιτικές ελευθερίες.

Δεν είναι άλλωστε στις δημοκρατίες έργο, καθήκον η έστω δικαίωμα κανενός δικαστηρίου να απαγορεύει ή να επιτρέπει ιδεολογίες, να απαγορεύει ή να επιτρέπει πολιτικές δράσεις. Καθήκον του λαού είναι να αντιμετωπίσει τον φασισμό, όπου εκδηλώνεται.

Και είναι βέβαιο ότι ο ελληνικός λαός είναι εκείνος που θα αφαιρέσει την ελληνική σημαία από τα βέβηλα χέρια εκείνων που δηλώνουν ιδεολογικοί και πολιτικοί απόγονοι των ηττημένων του 1945 και ορκίζονται στην σημαία της Βέρμαχτ, γιατί η ελληνική σημαία που την μάτωσαν στα βουνά της Ηπείρου **με την καρδιά τους και με το αίμα τους** οι Έλληνες στρατιώτες δεν έχει καμία δουλειά να βρίσκεται στα χέρια των απογόνων των κατακτητών.

Είναι βέβαιο ότι ο Ελληνικός Λαός είναι εκείνος που θα τους αφαιρέσει το δικαίωμα να παριστάνουν τους υπερασπιστές της Μακεδονίας, γιατί γνωρίζουν πολύ καλά, ότι οι ιδεολογικοπολιτικοί τους πρόγονοι το 1943, δύο χρόνια πριν ηττηθούν το 1945, ήταν εκείνοι που μετά την αποχώρηση των Ιταλών ετοιμάζονταν να παραδώσουν την Μακεδονία στους Βούλγαρους και ήταν ο Ελληνικός Λαός με χιλιάδες διαδηλωτές, τραυματίες και νεκρούς στην Εθνική Αντίσταση που απέτρεψε αυτήν την παράδοση. Τους πατριώτες και τους εθνικόφρονες τους παριστάνουν απέναντι σε μετανάστες και κομμουνιστές. Αλλά απέναντι στους εχθρούς της πατρίδας υπήρξαν σύμμαχοι και δηλώνουν ιδεολογικοπολιτικοί απόγονοι. Και δυστυχώς όχι μόνο το δηλώνουν, αλλά και το πραγματοποιούν.

Και είναι βέβαιο ότι μετανάστες, εργαζόμενοι, γυναίκες και νεολαίοι θα τους αφαιρέσουν το δικαίωμα να παριστάνουν τους εχθρούς του κατεστημένου, γιατί αποδείχθηκε ότι είναι η Πέμπτη Φάλαγγα του κατεστημένου, με τον πιο αδυσώπητο και βάρβαρο τρόπο, επιτίθεται όχι στους θύτες αλλά στα θύματά του.

Αυτά, κύριοι δικαστές, και μπορεί και πρέπει να τα κάνει ο ελληνικός λαός.

Εκείνο που δεν πρέπει να κάνει είναι να κυκλοφορεί στους δρόμους με αναδιπλούμενα μαχαίρια, σιδερογροθιές, γκλόμπς, στειλιάρια και περίστροφα, προκειμένου να προστατέψει να προστατεύσει τη ζωή, τη σωματική του ακεραιότητα, την προσωπικότητα, την ελευθερία και την πολιτική του δράση. Είναι έργο και καθήκον δικό σας στα πλαίσια της συνταγματικής σας αποστολής να προστατέψετε τα δημοκρατικά δικαιώματα και τις ελευθερίες του ελληνικού λαού, που τα κατέκτησε με αγώνες δεκαετιών σε αυτόν τον τόπο και όχι μόνο, δημιουργώντας αυτό που έχουμε συνηθίσει να ονομάζουμε νομικό πολιτισμό.

Για αυτό υπάρχει η πολιτική αγωγή στη δίκη.

Αλλά δεν υπάρχει κανένας νομικός πολιτισμός θεόσταλτος ή εγκατεστημένος από τη φύση. Κάθε ιστορική περίοδος διαμορφώνει τον δικό της νομικό πολιτισμό, που αποτελεί τομή της εξέλιξης του συσχετισμού στον χάρτη της, που καταγράφει κατακτήσεις και υποχωρήσεις, νίκες και ήττες των ταξικών δυνάμεων που κινούν την ροή της.

Το δικαστήριο σας βρίσκεται μπροστά σε μία ιστορική ευθύνη, με τα βλέμματα όχι μόνο της ελληνικής αλλά και της παγκόσμιας κοινής γνώμης στραμμένα πάνω του και με έκδηλη την αγωνία, αν η ναζιστική εγκληματική βία θα νομιμοποιηθεί 81 χρόνια μετά τη δίκη της Νυρεμβέργης από τους φορείς που εκπροσωπούν τη δημοκρατία. Όπλο σας (όχι βεβαίως με την έννοια του νόμου) για αυτήν του την απόφαση, εκτός από το αποδεικτικό του υλικό και τις νομικές σκέψεις που αναπτύχθηκαν, πρέπει να είναι και τα διδάγματα της ιστορίας,

Είμαστε βέβαιοι ότι η ελληνική και η παγκόσμια κοινωνία έχει τα μάτια της ανοιχτά και ότι οφείλουμε αυτή την απόφαση να την παραδώσουμε παρακαταθήκη στην ιστορία ανατρέποντας τη μακρόχρονη ατιμωρησία της ναζιστικής και φασιστικής εγκληματικής βίας στη χώρα μας, τιμώντας τη ζωή, το έργο και τον αγώνα όλων των γενεών της Εθνικής Αντίστασης, της αντιφασιστικής πάλης, του αντιδικτατορικού αγώνα και όλων των δημοκρατικών και κοινωνικών αγώνων.

Ο απολογισμός μας τίθεται ήδη στην κρίση του δικαστηρίου και θα κριθεί αμετάκλητα από την κοινωνία. Ολοκληρώνουμε την παρουσία μας στη δίκη τώρα που κλείνει ένας μεγάλος και ωραίος

κύκλος της ζωής μας, με το κεφάλι ψηλά και με την αίσθηση ότι προσπαθήσαμε να επιτελέσουμε το καθήκον μας. Είναι πλέον η σειρά του δικαστηρίου με την απόφαση που θα εκδώσει να επιτελέσει το δικό του.

Ευχαριστώ

Αθήνα, 20.1.2026

Κώστας Παπαδάκης